

CSÁTALJAI HÍREK

Melléklet

Tisztelt Olvasó!

Manapság nagyon sok valós és valótlan információ jelenik meg a médiákban vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzó úr szerepéről a magyar történelemben.

Nem titok a faluban, hogy én nagy tisztelője vagyok Horthy Miklós Kormányzó Úrnak, ezért mélységesen elítélem, hogy az első köztéren felállított szobrát egy ügyvéd leöntötte piros festékkel. A siófoki bíróság egy bírása ezért a tettéért elmarasztalta ugyan, de pozitív figyelem felkeltésnek minősítette az esetet.

Nagyon szomorú, hogy annak az embernek, akinek Magyarország szétdarabolását köszönhetjük, (gróf Károlyi Mihály), aki több millió határon túlra kényszerített MAGYAR testvérünk a szenvedéseit okozta, egészen 2012-ig szobra lehetett a parlament mellett, azt az embert, aki a kirabolt, természeti kincseinek javarésztétől megfosztott országot tizenhét év alatt felvirágoztatta, még mindig nem lehet szobrot állítani békésen.

Természetesen voltak neki is hibái, tévedései, de minden politikusnak voltak, még a történelmünk nagyjainak is.

E kis bevezető után ajánlom mindenki figyelmébe az alábbi számvetést és a Magyar Hírlapban megjelent Szentesi-Zöldi László cikket.

SZÁMVETÉS – egy tanulságos összeállítás Horthy 17 évéről

Tizenhét év.

Ez a történelemben semmicske, apró idő néha megtelik nemzetpusztító tragédiákkal, mint egykor Moháctól a török berendezkedéséig, de megtelhet nemzetet felemelő építkezéssel, mint máskor: az 1832-es reform-országgyűléstől a szabadságharcig eltelt több mint másfél évtized.

Épp ennyi, tizenhét évünk adódott – hatalmas csapások sora után – végre újból egy független Magyarország felépítésére. Nem volt könnyű: infláció, munkanélküliség, válságok, kis háborúk, merényletek környékeztek bennünket, nagyhatalmak és kelleetlen szomszédaink acsarkodtak ránk. De sikerült. Hazánk lakossága e rövid idő alatt 1.639.479 fővel növekedett. Alap- és középfokú iskoláink száma 7418-ról csaknem a duplájára: 13780-ra; óvodáinké 975-ről 1140-re emelkedett.

Új kórházat 160-at is építettünk a kezdetekkor meglévő 187 mellé, s bennük megkétszereződött az orvosok száma.

2528 km elsőrendű országutat építettünk, vasútvonalaink hossza 8671 km-re nőtt, ebből 243 km-t villamosítottunk – magyar találmány alapján. Dieselmotordonyok gyártásában pedig világelsők lettünk!

Duna-tengerjáró flottánk összeköti vízi útjainkat a világtengerekkel.

Államadóságunkat az időszak felére kifizettük, sőt el tudtuk engedni a gazdák összes tartozását.

Megteremtettük a mindenkire egyaránt vonatkozó szociális ellátórendszert, biztonságos működéshez szükséges vagyonnal látva el a nyugdíj- és betegbiztosítókat. Ingyenes gyógyszert kaptak a növekvő számú cukorbeteg. Budapest (gyógy) fürdővárossá vált. Nyaralótelepeket építettünk a munkásoknak a Dunakanyarban, a Soroksári Duna ágba; a tisztviselőknek a hegyvidékeken és a Balatonnál. Filléres vonatok szolgálják a hétfégi kikapcsolódást. A közszolgáinak (közüzemek dolgozói, köztisztviselők, közalkalmazottak) vasúti, üdülési, biztosítási, közüzemi díjbéli és egyéb kedvezményekkel honoráltuk áldozatos munkáját.

Mindehhez a világ egyik legértékállóbb valutájának megteremtése is járult.

Politikai téren önállóságra törekedtünk.

Korlátok közé szorítottuk a szélsőséges pártok működését, megtiltottuk a horogkereszt használatát, és az Egyesült Államokat másfél évtizeddel meg-

előzve (!) eltöröltük a máskülönben csupán ideiglenesen bevezetett numerus clausust.

Horthy Miklós kormányozta ekkor a világháborút elszenvedett, spanyolnáthát, eszeveszett vörös terrort, és Trianont elszenvedő Magyarországot, vagyis az 1920 és 1937 közötti, a még új világháborútól mentes korszakról szól az írás.

Adataim pontosak. A boldog Kádár-korszak alatt kiadott enciklopédiafélékből szemelgettem őket, legfőképp az 1982-ben megjelent Magyar Történelmi Kronológiából (Akadémiai Kiadó).

A milliósámra előforduló munkásmozgalmár szócikk közé nyilván nem a gaz Horthy fasiszta éráért dicsérendően pötytyentették ezt a néhány adatot, így bátran elfogadhatjuk hitelesnek mindet. Természetesen felhasználtam saját jegyzetanyagomat is.

Lássunk ezekből is egyet! Nagyanyám, Sárközy Istvánné, született Bleszkányi Irén – a Csobánc utcai elemi iskola tanítónője - 275 pengő nyugdíjra volt jogosult. Egy pengő ma 1200-1300 Ft-nak felel meg. Unokája (kétszer hosszabb munkaviszonnyal, néhány diplomával és egy vasas szakmával) mintegy a negyedét-ötödét kapja ennek a nyugdíjnak. Jómagam egy megbélyegzett osztályban érettségizvén (Antall József volt az osztályfőnökünk) kényszerűségből Angyalföldön dolgoztam éveig, s tanultam szakmát.

S nemcsak szakmát tanultam az öreg szakiktól, hanem azt is, hogy az esztergályos kétszeres úr volt (Herr Dréher/r/), és glaszékesztyűben, keménykalapban ment be dolgozni a Lángba, Ganz-Mávagba s az általa gyártott diesel-vonatok máig vidáman szolgálják a dél-amerikai közlekedést. Üres óráiban nem maszekolt, hanem énekelt a gyár kórusában, evezett a gyár csónakházában, sportolt a kötelezően (úgy bizony!) előírt s felépített gyári sportpályán – tehettem, mert a feleségének nem kellett dolgoznia. Gyermekpei pedig – óh, borzalom! – a hazáról tanultak az iskolában. A hazáról!

Természetesen – mai szóval – „vesztesei” is voltak e kornak. Gyámolításukra ott voltak az ONCSA-házak, az ínség- akciók, a tehetségmentő szolgálatok... Tehettünk, amennyit tehettünk. Hisz ne feledjük: ebből a tragédiákkal induló 17 évből 3-4 év a Nagy Gazdasági Világválságnak épp a közepén volt!

És hogyan is állunk azzal a rémületes Horthy-fasizmussal? Mindenekelőtt szögezzük le: Horthy alatt nálunk se fasizmus, se nemzeti szocializmus nem volt! (Csupán zárójelben fűzöm ide: ma Magyarországon új politikai fogalom született, ittnem nemzeti szocializmus, hanem 60 évig

nemzetellenes szocializmus dühöngött).

Nem uralta egy, egyetlenegy politikai irányzat a médiumokat, és hallatlan választék: 1500 lap, s ebből mintegy 400 politikai jellegű jelent meg e korban! És bizony nem tartotta rettegésben semmiféle terrorrendszer a lakosságot.

Természetesen nem volt XXI. századi értelemben vett demokrácia, már csak azért sem, mert a XX. század elejéről van szó. A mai fogalmak viszszavetítése egy más korra elemi tudatlanság, vagy gonosz indulat!

A valóban antidemokratikus és szélsőséges pártok korlátozása akkor nemzetet mentett. Tekintélyuralmi rendszer? A Kormányzó csupán egyszer küldhette vissza megfontolásra a képviselőháznak a törvényjavaslatokat – emlékezzünk Gönczpapára, mit művelhetett az Antall-kormány törvényeivel! A pusztá tekintélyt pedig megérdemelte, mint tisztakezű, becsületes, erős akaratú magyar vezető!

Barátaim! Egyszer végre el kellett mondani mindezt.

(És még valami, mikor lemondatták, a Horthy család birtoka ugyanakkora volt, mint mikor kormányzóvá választották).

Arpad Cziko

A Horthy-vita margójára

„Sajnos, nagyon úgy tűnik, hogy a bírósági kontraszelekció ténykérdés, bár amikor Ravasz László bíró nálunk, a Magyar Hírlapban részletesen elemezte a helyzetet, mindenki csak elegánsan fintorgott. Mindeközben ordító szakmai hiányosságokat tapasztalunk az ítélezésben, amint azt a mostani siófoki döntés is szomorúan példázza. Minderről Bayer Zsolt részletesen ír mai vezércikkében, de érdemes egy kis időt szentelnünk az egyre terebélyesedő Horthy-vitának, és annak, hogy miféle tényekkel rebbenthetnénk szét a szociálliberális oldal előítéleteit. Itt most csak néhány pontosító szempontot adhatunk a baloldali kritikához.

Nemzetközi, nemzeti

Szögezzük le az elején: az úgynevezett Horthy-korszakról szinte kizárólag politikai narratívák léteznek ebben az országban. A kevés számú tisztességes színvonalú tanulmányt, monográfiát csak egy szűk kör, jobbra a történésztársadalom ismeri. Horthy Miklósról mindmáig személyes indulatok

alapján írnak, gondolkodnak bal- és jobboldalon. Tagadhatatlanul karizmatikus alakja egyúttal bűnbak- és hősképzésre is kiválóan alkalmas: majdnem három évtizedet testesít meg a magyar 20. századból. Ugyanakkor nem szabad elfeledkeznünk arról, hogy a korszak nevét adó kormányzó nevében és segítőjeként mások alakították az események menétét. Róluk feleannyi szó sem esik manapság, mint Horthy Miklósról. Nemcsak az átlagember, de a legtöbb értelmiségi sem tud semmit Teleki Pál nemzetfelfogásáról, pusztán jelszavakat harsog Bethlen István gazdasági konszolidációjáról, Klebelsberg Kunó kultúrmissziójáról, nem beszélve a népi írókról, Prohászka Ottokárról, Szabó Dezsőről, a két világháború közötti szellemi élet markáns figuráiról, egyszóval mindazokról, akiket egy könyved mozdulattal beternelnek a Horthy-korszak – szélsőséges esetben a fasizmus, félfasizmus – címszava alá.

Első állításom tehát: a Horthy-korszak megtévesztő és hézagos elnevezés. Maga a kormányzó is, politikai krédóját és személyes döntéseit tekintve éppen olyan átalakuláson esett át 1919 és 1944 között, mint a csonka ország. A Tanácsköztársaság után a magyarság túlnyomó többsége megkönnyebbüléssel tekintett az ellenforradalmi törekvésekre. Egyszerűen azért, mert a forradalmak kora lezárult a lelkekben, és az emberek nemzeti konszolidációra vágytak a csődöt mondott nemzetköziség után. Ma azt állítani, sugallni, hogy a nemzet túlnyomó többsége országszerte nem felszabadítóként fogadta az ellenforradalmi tiszteket, egyszerűen nem igaz. Nemcsak a magyar, de a nemzetiségi területeken, fálvakban és városokban, a fővárosban is megkönnyebbültek az emberek, amikor végre megjelentek a magyar katonák. Gondoljunk Kosztolányi Dezső Édes Annájának szocializmus alatt kicenzúrázott soraira, amelyek a Horthy-hadsereg zömök alföldi legényeinek budapesti bevonulását örökítették meg: „Csöndes, megindító viszontlátás volt. A bujdosók, mint annyiszor a magyar történelemben, hazaérkeztek.” Kosztolányihoz hasonlóan éreztek magyarok milliói akkoriban. A megalázott, szétszabdalt, különböző idegen hadseregek által megszállt területen élő magyar emberek természetes visszarendeződést láttak a Nemzeti Hadsereg működésében, és a területvesztés mai ésszel fel nem fogható fájaldalmában magától értetődően revizionista nézeteket vallottak.

Vaskos aránytévesztés a fehérterror tagadhatatlan büntetteit koreszmévé nagyítani. Azt állítani, hogy a gyors bosszúhadjárat után pánikhangulat, nyomott kedv uralkodott el az országban,

s a félelem tovább élt volna 1945-ig, egyszerűen nem igaz.

A fehérterroros korfestés egy valamire viszont alkalmas: elfedi a példátlanul eredményes és gyors gazdasági konszolidációt, amelynek eredményeként a vagonlakásoktól hemzsegő, szétrabolt, megalázott, összezsugorodott országból élhető, polgári társadalom épült ki a 30-as évekre. A cselédkorszakra és a hárommillió koldusra emlékeztető narratíva is féloldalas: a sok cseléd és a hárommillió koldus ma is hiánytalanul megvan, de miután demokráciában élünk, roppant elegánsan lakosságnak és fogyasztóknak hívjuk őket.

Kényszerpályán

Képzeld el, hogy fél évszázad múltán valaki leírja a mai Magyarországról: kormányai kalandorpolitikát folytattak, katonákat adtunk az amerikaiak – nemzetközi együttműködésnek álcázott – afganisztáni és iraki háborús kalandjához, „belesodródunk” egy olyan politikai és katonai együttműködési rendszerbe, amely utóbb – tételezzük fel – életképtelennek bizonyult, és teljesen feladtuk nemzeti szuverenitásunkat.

Horthy Miklós Magyarországról ugyanezeket, sőt még többet is állítanak a baloldalon. Pedig Horthyéknak nagyjából annyi mozgásterük volt, mint nekünk, 2012-ben. Illetve még annyi sem. Képzeld el, hogy nemzeti politikát kellene építenünk 2013-ra, de úgy, hogy Hajdú-Bihar és Békés megyét Romániához, Borsodot, Hevest, Nógrádot Szlovákiához, Csongrádot, Bács-Kiskunt Szerbiához csatolták.

A baloldali narratíva bővelkedik a bírálatokban, de örökké adós a megoldással: tőlük soha nem tudjuk meg, hogyan kellett, lehetett volna kibújni a terjeszkedő német, majd szovjet birodalom szorításából. Utólag számon kérni elmaradt döntéseket meglehetősen sikamlós pálya: vajon, ma hány komoly politikus tudná felvázolni, hogyan kellene, lehetne politizálnunk az unió és a NATO nélkül? Hogyan lépnénk ki, és mi lenne másnap, ha kilépnénk? Mit tenne a nemzetközi pénzvilág ezzel az országgal, ha vezetői egyszerűen kijelentenék, hogy máától kezdve felmondjuk nemzetközi kötelezettségeinket, és kirekesztjük magunkat Európából? Mi lenne, ha függetlenítenénk magunkat a német gazdaságtól, ha eltörölnénk a jelenlegi külföldi és hazai tulajdonviszonyokat, és újraosztanánk a javakat?

A hasonlat pontos: a baloldalon ilyesmit kérnek számon – persze, utólag – a két világháború

közötti Magyarországon. „Valamiképpen” elodázhattuk volna a szövetségkötést Németországgal, kár, hogy katonákat küldtünk a frontra, inkább földet kellett volna osztani, javítani a szociális helyzeten, és a „feudális maradványok” helyett polgárosodó, gazdagodó országot teremteni. Hogy miképp, arra persze, nincs válasz. Ma sem tudjuk, hogyan lehetne jóllakatni minden kisgyermeket ebben az országban, és halvány elképzelésünk sincs arról, milyen eszközökkel kellene felemelni az elesetteket, munkát, megélhetést adni minden embernek.

Horthy és a zsidóság

A mostanában eluralkodó Horthy-vita legérthetlenebb része a terjengős, unalmas, teljesen elnagyolt vita a kormányzó antiszemitizmusáról. Abban a korban, ahol már Romsics Ignác is vélelmezett antiszemita, s támadók és megtámadottak vastkos könyvet adhatnának ki vádokról, viszonyvádról és védekezésről, Horthyról igazán nincs mit mondanunk. Az antiszemitizmus nyilvánvalóan politikai bunkó 2012-ben: lesújthat bárkire, és ember legyen a talpán, aki feláll, és botladozva továbbhalad. Hogy Horthy Miklóst a zsidóság hóhérijának, avagy megmentőjének tartjuk, ebben a mai színvonalatlanul vitázó, személyes indulatoktól fűtött világban végül is édes mindegy. Meggyőzni egyébként sem tudja egymást a két tábor: amit én Horthy-kérdésben minimumnak vélek, a másik oldalon alaphelyzetből vastkos sértés. Ilyesformán a párbeszéd, a véleménycsere teljességgel lehetetlen, és ebbe sajnos, bele is kell törődnünk. Kétségtelen ugyanakkor, hogy a felek csak a másnak üzennek, és nem történelmi belyeget vagy elégtételt osztanak az egykori kormányzónak, ahhoz ugyanis keveset tudnak a tényekről.

Az antiszemitizmus korunk – meggyőződésem szerint – évről évre gyengülő, de bizonyos körökben változatlanul hatásos hívószava. Márpedig hívószavakkal a szellem embere nemigen törődik: megette a fene, ha csak közösségekre kódolt és ráadásul félreérthető kifejezésekkel tudok operálni. Az egészet kell tekinteni: márpedig a két világháború közötti Magyarország természetrajzának Horthy Miklós vélt vagy valós antiszemitizmusa csak fontos mellékepiződja, nem pedig a kérdések kérdése.

Horthy személyisége egyébként koránt sem annyira egysíkú, amint azt a baloldali narratíva sejteti, persze, az árnyalatok és rétegek bemutatására liberális vagy szocialista közíró, történész nemigen vállalkozik. Alig foglalkoznak például azzal a tényvel, hogy a kormányzó – akárcsak Bethlen, Teleki

és mások – a hagyományos magyar szabadelvűség örököse, politikai, közéleti ízlése, világképe a dualizmus érték- és jelképrendszerében fogant. Horthy abból az alapállásból szemlélte a nemzetiségi törekvéseket, úgy gondolkozott a magyarság hivatásáról, ahogyan néhány évtizeddel azelőtt a dualizmus kikovácsolói. Ebből adódóan nemigen értette korának totalitárius törekvéseit, nagyon távol állt a náciaktól és kommunistáktól – Rákosi és Szálasi egyaránt börtönben ült országglása idején, ami ellen az utótörténet ismeretében nemigen emelhetünk kifogást.

Éppen ezért – mert ezzel tartozom még az olvasónak – hadd mondjam el, hogy a hús-vér Horthy Miklóst becsületes, nagylelkű és tisztességes embernek látom fél évszázad múltán. Politikusként már árnyaltabb a kép: 1920-ban Horthy teljesen mást jelentett az ország élén, mint 1944-ben. A hatalom megszilárdítása, a magyar szuverenitás biztosítása részben az ő személyes műve, aligha véletlen az egész korszakon végighúzó példátlan népszerűsége. Tagadhatatlan ugyanakkor, hogy határozatlanul és rossz taktikusként vezényelte le a kiugrást, mert rosszul mérte fel a szemben csoportosuló erőket, és nem ismerte a megváltozott korhangulatot. Munkatársait pedig néha jó, néha rossz érzékkel választotta meg, akárcsak a világ összes többi politikusa.

Végezetül: nem Horthy Miklós bűne, hogy az angolszász hatalmak nagy egyetértésben Sztálinnal felosztották Európát, és nekünk negyvenöt év szovjet hódoltság jutott. A csehek és a lengyelek a második világháború de facto győztesei voltak: a kommunizmus azonban rájuk is lesújtott, ugyanabba a karámba terelték őket, mint a veszteseket. Kétségtelen, hogy 1943-tól már csak egyetlen forgatókönyvvel játszottak a nagyhatalmak: és ebben Magyarországot menthetetlenül keletre sorolták.”

*(Magyar Hírlap 2012. szeptember 28.
Szentesi Zöldi László)*